

ONDERWIJS OVER DE GRENS

In Limburg wonen circa 2600 scholieren die in België naar de basis- of middelbare school gaan. Deze krant besteedt in een driedelige serie aandacht aan dit fenomeen. Vandaag de laatste aflevering.

tekst Daan de Hulster
illustratie Geertje Grom

Een kwestie van smaak

Een veelgehoord argument van ouders en leerlingen die kiezen voor een Vlaamse school, is dat het onderwijs aan de andere kant van de grens beter is. Maar klopt dat ook? Volgens

Lex Borghans, hoogleraar onderwijs-economie, ontlopen Nederland en Vlaanderen elkaar niet veel.

Hoogleraar Lex Borghans.

Een rijtje redenen van leerlingen en, met name, ouders om voor een Vlaamse school te kiezen. De school over de grens is dichterbij. In Vlaanderen is het onderwijs meer op de lesstof gericht. Het praktijkonderwijs uitgebreider. De klassen kleiner. En het onderwijs beter. De argumenten komen uit diverse onderzoeken naar de motieven van 'grensbewegingen'.

Dat het Vlaamse onderwijs traditioneler is, gaat er op Nederlandse scholen in de grensstreek nog wel in. Maar beter? En op basis van welke informatie kan een ouder dat überhaupt stellen?

Lex Borghans is hoogleraar onderwijs-economie aan de Universiteit Maastricht. Hij deed onder meer onderzoek naar hoe internationale onderwijsrankingen in elkaar zitten. In de laatste uitgave van de bekendste onderwijsranking, Pisa, dat de vaardigheden van vijftienjarigen meet, scoort Vlaanderen op het gebied van wiskunde en leesvaardigheid beter dan Nederland. Maar aan deze kant van de grens zijn ze weer beter in wetenschappen.

„Wat betreft het aantal punten in de Pisa-ranking ontlopen Nederland en Vlaanderen elkaar echter niet veel”, zegt Borghans. „Beter zijn in wiskunde betekent bovendien niet dat je beter klaar bent voor de toekomst. In Nederland leren leerlingen meer over discussiëren en presenteren. Die gedijen daar veel beter in. Het zijn smaakverschillen. Vaders en moeders kijken bovendien niet naar die rankings, dat doen alleen politici. Het lijkt erop dat ouders die vinden dat hun kind meer discipline en orde nodig heeft, kiezen voor een Vlaamse school. En ouders die meer behoefte hebben aan creativiteit, schrijven hun kind in op de vrije school. De één vindt dat laatste belangrijker, voor de ander weegt de score op taal en rekenen weer zwaarder.”

Volgens de hoogleraar zijn Vlaamse scholen vooral anders dan Nederlandse. „Gemiddeld genomen wat strenger, ouderwets, meer op de lesstof gericht. Maar het verhaal is denk ik vaak groter dan de werkelijkheid.” Het is voor Borghans lastig om dat aan te tonen, want keiharde bewijzen zijn er niet. „Voor Limburgse ouders zou het interessant zijn als de Vlaamse scholen op dezelfde manier worden beoordeeld als de Nederlandse hier door de Onderwijsinspectie. Dat zou de vergelijking een stuk makkelijker maken en de keuze eerlijker. Al zeg ik niet dat zoiets simpel is: Vlaanderen kent bijvoorbeeld geen centrale eindexamens. Wij als universiteit zouden dolgraag meer gegevens krijgen over Nederlandse kinderen die naar Vlaanderen gaan, om te onderzoeken wat het uitmaakt voor hun ontwikkeling. Dat is tot op heden niet gelukt.”

Kiezen ouders dan ook vaak op basis van beeldvorming voor een school? „Voor onderzoekers is dat

illustratie Geertje Grom

lastig te achterhalen. Maar het kan dat reputatie een belangrijke rol speelt. Dat heb je in Nederland ook. Dan kan één school ineens helemaal hip zijn en iedereen den-

ken: daar moet je heen. Maar dat kan ook een toevaligheid zijn. Het is lastig te zien of achter dat soort fluctuaties in populariteit reële gronden zitten. Misschien loopt

het net iets lekkerder met lesgeven op de ene school, maar het kunnen ook incidenten zijn die een andere school parten spelen. Het hoeft allemaal niet veel te hebben voorge-

steld, maar kan in de hoofden van mensen heel groot zijn geworden.” Borghans refereert aan zijn eigen jeugd. „Ik woonde vroeger in Geleen, daar had je het Albert

“Als het om smaak gaat, kan de bereidheid om te reizen extreme vormen aannemen.”

Lex Borghans

Schweitzer en Sint-Michiel. Die vormen nu samen het Graaf Huynt College. Toen ik jong was, stond het Schweitzer bekend als streng en gedisciplineerd. Je moest vooral je huiswerk op tijd af hebben. Wat er gebeurde was dat de leerlingen die dat strakke het minst nodig hadden, naar het veel vrijere Sint-Michiel gingen. Voor de kinderen die dat aankonden, was dat ook veel leuker. De ouders die twijfelden of hun kind die vrijheid aankon, stuurden het naar het Schweitzer.” Volgens Borghans is behalve smaak, met name afstand een belangrijke factor bij de keuze voor een school. Onderzocht is hoe ver ouders extra bereid zijn te fietsen voor een door de Onderwijsinspectie als goed beoordeelde basisschool, ten opzichte van een zwakke. Hoogopgeleide ouders wilden 400 meter verder fietsen, middelbaar opgeleide ouders 200 en laagopgeleide ouders 100. „Mensen hebben dus kennelijk een voorkeur voor een school die niet als zwak wordt gekwalificeerd, maar daar zit wel een grens aan. In dit geval ging het om kwaliteit, maar als het om smaak gaat, kan de bereidheid om te reizen extreme vormen aannemen. Sommige ouders willen hun kind per se op een Jenaplanschool. Die school is anders, waardoor mensen daar 3 kilometer voor willen fietsen. Bij een islamitische school hetzelfde: mensen met dat geloof rijden daar wel tien kilometer voor om. Voor Vlaanderen geldt grotendeels hetzelfde verhaal.”

Volgens Borghans 'boffen' scholieren in de grensstreek, omdat zij de keuze hebben uit meer smaken. „De verliezers wonen verder van de grens af. Want die hebben geen Vlaamse school.” En de Nederlandse scholen in de grensstreek, zijn dat geen verliezers? Zij raken leerlingen kwijt, ook al gaat het slechts om een klein percentage. „We moeten het probleem niet groter maken dan het is. Het is een niche. Maar de vrijheid van onderwijs houdt scholen scherp. Een Nederlandse school die leerlingen misloopt door Vlaanderen moet misschien iets veranderen, zodat ouders de school weer aantrekkelijk gaan vinden. Ze voelen dan druk en blijven ermee bezig het onderwijs goed te houden. Ik denk overigens niet dat Nederlandse scholen meer op Vlaamse moeten gaan lijken. Want veruit

de meeste kinderen blijven hier.” Voor iedere elf Nederlandse leerling die naar een middelbare school in Vlaanderen gaat, gaat omgekeerd slechts één Vlaamse leerling naar Nederland. Terwijl Nederlandse scholen voor goede Vlaamse leerlingen juist heel interessant kunnen zijn, denkt Borghans. „Omdat ze hier door de extra vrijheid een impuls kunnen krijgen. Om meer leuke dingen te doen, presentaties te leren geven. Maar als een Vlaams kind al goed presteert, voelen ouders geen noodzaak om in te grijpen. Als de gedachte bij Nederlandse ouders is: mijn kind gaat het niet redden, dan is de kans groter dat ze over de grens kijken.”

Reageren op de artikelen in deze serie? Mail naar: redactieonderwijs@mgl.nl

► Nederlandse scholen kunnen voor goede Vlaamse leerlingen heel interessant zijn, denkt Borghans.